

TELEGRAFUL ROMÂN.

ăpare Marție. Joi și Sâmbătă

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidieceșane Sibiu, strada Măcelarilor 45

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refuză — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiu, 9 Maiu 1894.

Fóia „Magyarország” în nrul seu din 20 Maiu c. în un articol satiric se ocupă cu cestiunea Ardélului. Articolul sună la adresa guvernului și e scris de deputatul Bartha Miklos. Acest domn se vede, că are mania de a face fel de fel de proiecte, pentru rezolvarea cestiunii ardeleni, care de care mai absurde și astfel eleremân fără de nici un efect. Multe, foarte multe pretinde Bartha, ca guvernul să facă pentru „pacificarea” românilor, dar între ele nu se află aceea, care ar trebui să fie și care singură pôte duce la scop: mulțămirea românilor pe cale justă și echitabilă, prin respectarea drepturilor lor, ce le compet ca popor.

După ce faimosul lui proiect, primit în Cluș, n'a fost acceptat de dietă, acum vine și în articolul amintit pretinde alte locuri pentru Ardél. În ton satiric el vrea să convingă publicul, că guvernul, dimpreună cu deputații ardeleni, guvernamentali și cu organele lui nu sunt apti de a rezolva cestiunea ardelenă. În privința acésta îi dăm tot dreptul și recunoscem și aceea, că guvernul se ocupă cu lucruri netrebnice, în loc de a studia cestiunea noastră și a o rezolva în mod favorabil. Ministrul president, dice el, e ocupat de prezent cu aceea, ca să caute meritele deosebite ale cutărui cap de familie avute, pe basa cărora acesta se pôtă fi denumit baron sau conte, cu vot în casa magnaților; meritele sunt multe, numărul e restrins și astfel gândurile ministrului sunt împovărate. Gândurile ministrului de interne de asemenea sunt multe. Încă tot mai sunt diare, cari nu și-au vëndut convingerile lor politice. Trebuie căutate cu mare circumspecție spărturile, pe unde mai ușor se pôte apropia de onórea diarului: ministrul e foarte ocupat. — Tot în asemenea ton arată, că funcționarii ardeleni ai statului nu cunosc și nu se ocupă cu cestiunea română, prin urmare ea nici nu se pôte rezolva în chipul acesta.

Aceste tóte sunt adevărate și le subscriem și noi. Dar tot atât de adevărat este, că deputații opoziționali de ori ce nuanță fie, nu au idei și proiecte sănătose pentru rezolvarea cestiunii din vorbă, precum se încercă Bartha a ne convinge despre acésta. Căci, se nu mergem mai de parte, am vëndut ce proiecte face chiar autorul articolului Bartha în vestitul seu proiect dat dietei și Bartha este un membru însemnat al opoziției. Asemenea idei scrintite aflăm și în articolul din „Magyarország”. Aici Bartha ne spune, tot în ton satiric, că e vorba despre aceea, că al cui se fie Ardélul? România, dice el, și dimpreună cu ea aici la noi 2 milioane și 1/2 de români doresc, ca Ardélul să fie al României. — Éta o fantasmagorie veche, care a prins adânci rădăcini în capetele multor bărbai politici magiari.

În fine articolul culminează în accentuarea planului, de a denumi un guvernator pentru Ardél, care să fie însărcinat cu putere extraordinară. Cum ar putea acésta însă să închege mulțămire stabilă în Ardél, pe bazele vechi și după premise false, cum este și cea de mai sus cu aspirațiunile ro-

mânilor? aceea noi nu o scim. Pôte că Bartha are vre-un proiect și în privința acésta.

Din aceste dișe mai sus, se vede de nou, că ce idei și căi rătăcite urmăresc magiarii, — fie guvern sau opoziție — față de cestiunea română, ardelenă, în loc de a cerca rezolvarea ei pe calea dréptă, naturală.

Sinodul arhidieceșan.

Raport special.

Ședința VII.

ținută la 30 Aprile (12 Maiu) a. c.

În acésta ședință s'a făcut ovațiuni entusiasmăte Escelenției Sale Înalt Preluminatului și Présânțitului Domn arhidieșan și metropolit Miron Romanul, care, reintors dela ședințele casei magnaților, a presidat pentru primadată în sesiunea actuală a sinodului.

Ședința s'a deschis la órele 10 a. m. După încetarea strigătelor de „Să trăieșcă”, Escelenția Sa anunță, că ceea-ce din cauza știută, nu o a putut face la începutul sesiunii sinodale, o face acuma, salutând din inimă și cu adevărate simțăminte arhieresci sinodul, având convingerea, că e dorința tuturor, ca discușiunile sinodale să curgă în ordine bună, și rezultatele să fie în interesul bisericei.

După acestea ia cuvântul deputatul sinodal Nicolau Garoiu, și în numele sinodului mulțămesc Escel. Sale pentru bărbăția, cu care a apêrat în casa magnaților și cu ocaziunea acésta interesele bisericei dorindu-i viéță îndelungată pentru binele și prosperarea bisericei noastre.

Adânc mișcat de aceste manifestățiuni, Escelenția Sa accentuă, că pășind față de proiectul din cestiune și-a făcut datorința, apărând biserica în acord cu ceilalți prelați ai noștri și promite, că acésta o va face și pe viitor.*)

După terminarea acestor manifestățiuni de iubire și recunoștință, sinodul a trecut la afacerile sale curente, și a continuat deliberarea asupra instrucțiunei privitoare la punerea în lucrare a fondului de pensuni în arhidieceșan.

Ședința VIII.

ținută la 1/13 Maiu.

Ședința s'a început după sânta liturgie la órele 10 și 1/2. La ordinea zilei a fost continuarea desbaterii asupra instrucțiunii pentru punerea în lucrare a fondului de pensuni, care în ședința acésta s'a și terminat.

Din cestiunile cuprinse în instrucțiune mai de importanță a fost cestiunea, dacă preoților cu capelani să li-se dea sau nu pensune în sensul statutelor fondului?

Sinodul în instrucțiune a luat măsuri cât pentru viitoriu, căci a normat, ca preoților, cari vor cere și vor obține capelani, să nu li-se dea pensune, considerându-li-se ca asigurată subsistența prin jumătate din venitele parohiale, care li-se rezervă la instituirea de capelani. Pentru trecut a

*) Vorbirea dep. Garoiu și răspunsul Escel. Sale l-am publicat în nrul 49 al fioiei noastre. Red.

rămas afacerea în așteptarea consistoriului, care va avé să evite facerea de specule în detrimentul fondului.

Ședința IX.

ținută în 2/14 Maiu.

Ședința a IX s'a ținut Luni a. m. dela órele 9—1. Obiectul cel de mai mare importanță a fost cestiunea cu sidocsia bisericei noastre.

Din vechime încă au luat asupra sa statul încassarea tacselor dela credincioșii noștri, cari erau cunoscute sub numirea de sidocsie. Mai de mult dela fie-care cap de familie se încassa 5 cr. pe an. Statul anticipa arhierului nostru suma de 8000 fl. anual, și el apoi purta contabilitatea. De un lung șir de ani nu mai încurcea suma de 8000 fl. în vistieria statului așa că au trebuit să acopere diferența fondurilor arhidieceșane. S'a urcat tacsă la 10 cr. pentru un cap de familie, și nici așa nu se acoperia anticipațiunea de 8000 fl. dela stat deși după conscripțiunea bisericească dela celea 16.000 familii gr. or. ar trebui să încurgă anual 16.000 fl. Ministrul de culte abdice acuma încassarea sidocsiei.

La propunerea comisiei organizatoare s'a luat concludul, ca pe viitoriu biserica să facă conspectul familielor în fiecare comună; încassarea sidocsiei pe basa acelui conspect să o facă organele politice, și suma încassată să o administreze îndată comitetului nostru parohial. În chipul acesta să se facă representațiune la ministrul de culte.

Ședința X.

Tot Luni în 2 Maiu s'a ținut ședința a X. dela órele 4—7 d. a. Obiectul de mai mare importanță a fost raportul consistorial despre afa cerea cu salariile învățătoresci în fața legii celei nouă, art. XXVI, din 1893. În sensul acestei legi dotațiunea învățătorilor trebuie să fie cel puțin 300 fl.

Consistoriul în raportul său, pe care l'am publicat în tótă estensiunea în nrul trecut al fioiei noastre, arată că comunele bisericesci în fața pericolului și-au încordat puterile până la estrem, că în decursul anului 1893 salariile învățătoresci s'au urcat cu suma de preste 60.000 fl. și cu tóte acestea mai avem încă 276 de scóle, cărora nu s'a putut asigura dotațiunea minimală, că pentru ajungerea acelei dotațiuni se mai cere o sumă de 34.699 fl. 65 cr.

Sinodul a încuviințat măsurile proiectate de consistoriu pentru delaturarea rēului. Ședința procsimă s'a anunțat pe Marți la 3/15 Maiu, punându-se la ordinea zilei constituirea senatului școlar și episcopesc și alegerea unui profesor definitiv la secțiunea teologică a seminarului „Andreian”.

Ședința XI.

ținută la 3/15 Maiu a. c.

Ședința XI ultimă a sinodului s'a ținut la 3/15 Maiu c. Deschiderea se face la 9 óre a. m.

La ordinea zilei se pune alegerea asessorilor în senatul episcopesc, prin

ședule, conform §-ului 116 de stat, org. și se aleg prin majoritate de voturi, de asessori onorari în senatul școlar: din cler: M. Voilean. D. Coltofean și Dr. Remus Roșca; mireni: Dr. I. Mihu, Leontin Simonescu, Ioan de Preda, Ip. Ilasievici, Dr. Liviu Leményi și Dr. N. Vecerde. În senatul episcopesc s'au ales: din cler: Galact. Șagău, N. Ivan I. Droc, mireni: Dr. I. Nemes, I. Lucaș, St. Stroia, I. Măcelar, Silvestru Moldovan și Dr. N. Olariu.

Asesor ordinaru (salarisat) în senatul școlar a fost ales Mat. Voilean.

După acésta a urmat alegerea unui profesor ordinar definitiv la secțiunea teologică a seminarului nostru „Andreian”, fiind ales cu unanimitate Dr. Petru Span.

Urméază apoi rapórtel diferitelor comisii. Dintre conclusele mai însemnate amintim, concludul în cestiunea edificării unui nou seminar arhidieceșan, de a se grăbi punerea în lucrare a zidirii; conclusele prin cari se iau la cunoștință și se apróbă rapórtel și socotelile încheiate ale comisiei tipografice, starea fondurilor și fundațiunilor arhidieceșane, starea proceselor, împărțirea ajutoarelor din fundațiunea „Andronic” pe 1894. Cu privire la propunerea deput. Popea, de-a săiertă scólelor noastre din Brașov imprumutul de fl. 10.000 contras dela fondul general administrativ, sinodul la propunerea com. financiare decide, ca consistoriul să se adreseze la consistoriile diecesane, pentru a ajuta scólele noastre din Brașov, ér până se va rezolva acésta, pretensiunea de replătire din partea consistoriului să se țină în suspens. S'a apróbă apoi budgetul consist. pe 1894.

Urméază la ordinea zilei mai de parte raportul comisiei petiționare. Cererile cele mai multe se transpun sinodului, spre competentă afacere, respective studiare. Adresa tinerimii subșternută prin dep. Aug. Nicórá, se resolvă negativ, din motiv, că prin cădere proiectului de lege despre dreptul matrimonial în casa magnaților nu mai e actuală, luându-se cu plăcere act de altfel despre interesul tinerimii față de lucrurile noastre bisericesci-culturale. Deputatul Aug. Nicórá contra decisiunii sinodului însinuă vot separat.

S'e votéază și se decide solvirea diurnelor și speselor de drum ale deputaților, se decide ca procesele verbale neverificate încă, să se verifice prin deputații prezenți în Sibiu și apoi urméază încheierea sesiunii sinodale prin o vorbire frumoasă a Preacuvioșiei Sale vicariului arhidieșan, la care a răspuns deput. I. Popea, mulțămindu-i pentru conducerea di-bace a ședințelor și urându-i viéță lungă, și sănătate pentru binele bisericei noastre.

Procesul memorandumului.

(Urmare).

11 Maiu n.

Iuliu Coroian: Onorat tribunal regesc! După cum puteți observa abia în acest moment mi-au venit la cunoștință câteva din actele necesare apărării, pentru studierea cărora nu mi s'a dat încă răgaz. Sunt avocat de

aprobe 20 ani și în această calitate am avut fericirea să particip la mai multe pertractări criminale și procese de presă, dar' mărturisesc că nu mi s'a întâmplat încă să ved...

Președintele întrerupe pentru a cere traducerea și a observa vorbitorului să nu se depărteze de obiect.

I. Coroian: Dle președinte! Vă rog să stabiliți dreptul de estindere a espunerilor mele și Vă rog să-mi spuneți, dacă mi este ertat a mă apăra în totă forma, căci la cas contrar renunț la apărare și n'am decât să aștept sentința.

Președintele declară, că dă teren suficient pentru apărare.

I. Coroian: Dle președinte Sciu cât ar fi de zadarnic să mai revin asupra faptului, că suntem lipsiți de apărători dar' tocmai pentru că ne aflăm în această situațiune ași dori să atrag atențiunea onoratului tribunal asupra împrejurării, că este mare deosebire între sistemul de apărare al unui avocat și acela al unui acusat. Avocatul în vîrtețea dreptului său de apărare, poate da cuvintelor și ideilor sale o estensiune cât de mare. El are acest drept deplin și necondiționat. Nu așa însă acusatul. În momente grele acusatului i este cu mult mai greu a se apăra el pre sine de cât pre apărători. Medicul nu scrie lui însuși rețeta.

Noi acușatii, cari stăm aici pe băncile acestea, suntem reprezentanții poporului român. Ei bine! Și tocmai noi să fim lipsiți de dreptul de apărare. D-văstră scitiți cu toții din acelea petrecute până ați în această sală, că asupra noastră și a apărătorilor noștri s'a făcut o mare presiune și presiunea aceasta a dat rezultatele de ați, când noi acușatii ne vedem fără apărători. Trebuie să recunoșteați dar' cu toții, că orice pași am face noi acușatii nu ar fi suficienți în interesul cauzei noastre. Trec mai departe. Din actul de acușatiune al dlui procuror ved, că este incriminat comitetul de 25 al partidului nostru național. Prin urmare stăm aici ca reprezentanții poporului român față în față cu nesce jurați preocupati politicesc. Cestiunea politicea unei națiuni dlor, nu se poate judeca de nesce jurați. Veți recunoștea dar' că situațiunea, în care ne aflăm noi e de tot falsă, căci membrii acestui juriu nu pot să aducă asupra noastră un verdict nepreocupat. Și mai ales acest tribunal și această curte cu jurați nu sunt competenți de a judeca asupra acestui proces. Instituția juriului la noi nu se poate compara cu instituția juriilor din alte țeri civilisate, unde juriile sunt astfelii acomodate în cât nu pot veni în contradicție cu starea faptică a lucrurilor. Străinătatea, d-lor, va califica de barbarie împrejurarea că aici judecă asupra noastră contrarii nostri politici. Ar fi deci în interesul statului și al justiției magiare ca onor domn procuror să-și retragă acușarea.

D-l Coroian dice mai departe, că acușatilor li-se atribuie delictul, că într-o ședință din 25—26 Martiu 1892 au hotărât compunerea, tipărirea și răspândirea unui memorandum. În luna lui Mai 1893 s'a făcut în Sibiu o investigație cu d-l Brote. Acusatul însă (Coroian) a fost ascultat în cestiune numai după un an și 3 luni. Vorbesce apoi și de prescripțiunea delictului, și dice că tipărirea nu s'a răspândit cum dice d-l procuror în actul de acușatiune.

Memorandumul s'a publicat mai întâiu în organele partidului „Tribuna” și „Gazeta Transilvaniei” și publicarea acestă s'a făcut înainte de a se începe investigațiile. Dacă e vorba de incriminare pentru răspândire, atunci trebuia în criminate aceste foi. Coroian (dovedesce lămurit și negă hotărât că memorandumul ar cuprinde pasagi contra statului.

Procurorul ridicându-se spune, că aici jurații nu judecă, ca magiari ci ca judecatori chemați a judeca, asupra ord. dreptului public al statului vătămat. Se încercă apoi a arăta, că

esecțiunile acusatului față cu prescripțiunea sunt nebasate. Dice apoi mai departe, că acușatii nu stau aici ca reprezentanții poporului român. Legea ungurească nu cunoște reprezentanți ai naționalității și însuși acușatii se numesc pe sine mandatarii alegătorilor români, ér nu ai poporului.

Președintele suspendă apoi ședința pe 20 minute. După redeschiderea provacă pre acușatii să-și facă observațiile mai departe.

Dr. Ioan Rațiu: Onorat tribunal regesc, vă rog să binevoiți a-mi permite să fac o observațiune prealabilă relativă la chipul cum s'a dispus compunerea, asternerea și publicarea memorandumului.

În anul 1881 s'a constituit partidul național român în Ungaria și Transilvania în modul următoriu: alegători români din toate cercurile electorale, și-au ales reprezentanții lor, în conformitate cu legea electorală, ce se află în vîgore, și acești delegați ai alegătorilor români s'au întrunit într-o conferință generală în anul 1881.

În această conferință s'a constituit partidul nostru român, și s'a statornicit programul acestui partid. Cel dintăiu punct al programului a fost, că partidul să lupte, prin toate căile legale, pentru a câștiga autonomia Transilvaniei. În același an conferința generală a hotărât redactarea și publicarea unui memorandum, care să aibă de scop a face cunoscută situațiunea în care se găsesc românii din Ungaria și Transilvania. Tot în această conferință s'a hotărât, că memorandumul să se împarte tuturor bărbaților de stat ai Ungariei și Transilvaniei, fapt, care s'a și îndeplinit în anul 1882.

Conferințele ulterioare din 1887, 1890 și 1892 au decis redactarea unui „memorand” și asternerea lui cătră Tron. În 1892 conclusele acestei conferințe au stabilit în chip desevșit aducerea la îndeplinire a acestui punct.

Prin urmare acest „memorand” care este espresiunea voinții tuturor românilor, și care este învinuit ca delict de agitare, a fost stabilit să se presinte Tronului, în anul 1892, în 21 și 22 Martiu. Atrag atențiunea onor Tribunal, că chiar dacă ar trebui să admitem, că cuprinsul acestui „memorand” constituie un delict, el este opera nu numai ai membrilor comitetului partidului național român, ci a tuturor românilor, cari au luat parte la acea conferință.

Pentru a dovedi această aserțiune mă refer la procesul verbal al conferinței din 1892, care se află alăturat la actul de acușare, și la conclusele conferinței ținute în anul 1893 în zilele de 23, 24 Iulie, la care au luat parte aceiași delegați, — conclusele, prin care delegații poporului român declară, că memorandumul este opera lor și că se fac solidari cu întregă procedură privitoare la compunerea, publicarea și asternerea cătră tron, a acestui memorandum.

Prin urmare, încă odată, dacă acest „memorand” poate constitui un delict de presă, pentru acest delict nu pot fi chemați la răspundere numai membrii comitetului partidului național, căci după cum am arătat, memorandumul este opera întregului popor roman, popor care, afirm fără tēmă de a fi desmințit, nu va denega, nici odată, ceea ce a făcut.

Considerând data, la care a avut loc, pentru întâia oară, publicarea acestui memorandum, mă alătur la argumentele aduse de conșul meu, dl Coroianu, și declar că, în mod necontestabil prescripțiunea n'are loc.

Intru-cât se atinge de persóna mea, am onóre să fac cunoscut, înaltei curți, că mie mi s'a incredințat un exemplar din „memorand” în luna Maiu 1892, cu obligațiune de a-l presenta înaltului Tron.

Acest exemplar l'am primit de la comitetul central electoral din Viena

și doritoriu a-mi îndeplini mandatul am cercat prin toate căile legale, să-l presint Maiestății Sale. Din nenorocire însă, cu toate că intențiunile noastre erau cât se poate de juste, nu ne-a succedat să-l putem presenta direct Maiestății Sale. În urma acestora m'am întors acasă bolnav și reținut de bôlă n'am putut participa la ședințele comitetului, cari s'au ținut în 25, 26 Martie, 1892. Așa dar' rog să fie notat faptul, că până la 14 Iuliu, 1892 n'am participat nici la ședințele comitetului, nici la alte lucrări, din cauză că mă aflam bolnav la Viena. Întors în ziua de 13 Iuliu, am fost silit a-mi părăsi casa în ziua de 14 Iunie, din cauzele pe cari onor. tribunal cred, că le cunoște.

Cred dar onor. tribunal, că din espunerile ce am avut onóre a face rezultă în mod neîndoios, că față de mine prescripțiunea trebuie să aibă loc. Și în acest scop rog pe onor. d. procuror să binevoiescă a-și retrage acușatiunea privitoare la mine.

Procurorul ia cuvântul. El susține că delictul nu se cuprinde în faptul votării și asternerei memorandumului ci în faptul că comitetul central a hotărât în ședința sa din 25 și 26 Martiu 1892 tecstul, tipărirea și răspândirea memorandumului: cu privire la prescripțiune s'a pronunțat odată.

Dr. I. Rațiu: Rog pe onor. tribunal, a mi acorda cuvântul, pentru a face câteva observațiuni. Nu trebuie uitat, că în ședințele conferinței generale la care am luat parte s'a decis publicarea și răspândirea „memorandumului”. Nu poate avé loc delictul pentru că acest act n'a avut nici o urmare reală, și deci nu poate fi pedepsit. Observațiunile dlui procuror relative la faptul că prescripțiunea nu are loc nici față de mine, trebuie să observ, că la ședințele din 25 și 26 Martiu, n'am luat nici parte și că chiar dacă decisiunea acelei conferințe ar putea constitui un delict, eu nu pot fi acusat.

Dl. Pop Basesci. Onorabil tribunal, declar, mai înainte de toate, că me alătur la esecțiunile ridicate de Dl. Coroianu și Dr Rațiu. Mă declar pe de altă parte solidar pentru întregul cuprins al „memorandumului”, fiindcă am adēna convingere, că el este espresiunea nețermuritelor dureri, de cari suferă națiunea română. Cu privire la prescripțiune, rog pe on. tribunal, să binevoiescă a lua această cestiune în serioasă cumpănă. Prescripțiunea are loc, în unele părți ale Ungariei după 6 luni, ér în Transilvania după un an. Nu pot insista mai mult asupra apărării mele, fiindcă sunt în joc cestiuni de drept, pe care ne fiind avocat nu le pot cunoște.

Vas. Lucaci: Onorat tribunal regesc și on curte!

Mai nainte de toate țin să arăt înaintea onoratului tribunal situațiunea în care mă găsesc eu acum când apărătorii ni-au părăsit. Pentru mine această situațiune este surprindătoare într-un cât se atinge de faptul, că președinte al tribunalului a deschis o desbatere asupra cestiunii privitoare la meritul acuzei și la prescripțiune. Eu, care de și sciu carte, nu cunosc așa numitele apucături ale administrației și justiției, vorbesc de apucături nu în sens rău, ci de dispozițiunile și formele legale pre care le arată procedura justiției, m'am întrebat până unde mi-se estinde dreptul meu de apărare? Nu mi dam samă de estensiunea acestui drept, până la cuvântarea dlui Dr. Rațiu. Acum sunt în stare a-mi cunoște pozițiunea dificilă a unui acusat, care n'are la spatele său un apărător, spre a-l călăuzi în cestiunile de procedură juridică.

Dacă este vorba, că actul numit „Memorandum” asternut la M. Sa, formeză obiectul acușatiunii, atunci eu

față de espunerile dlui procuror su-prem al statului, întreb: când a vîdut în mod juridic, bine înțele, acest act lumina sôrelui pentru întreaga publicitate, ca acușatii lui să pôtă fi trasi înaintea judecării acestui onorat tribunal? Și mai întreb pe dl procuror despre împrejurarea cronologico juridică, care se referă la acest act, și îl rog să-mi răspundă la următoarele întrebări: Are dl procuror cunoscință numai într-un mod general despre faptul, că s'a publicat în lumea largă un Memorand, sau are cunoscință, că în Ungaria și Transilvania există un partid național român, cu organele sale autorisate sau ca se le numesc într-un termin parlamentar cu organele sale oficiale?

Și că acest partid în conferințele sale a compus cândva un Memorand, care formeză obiectul incriminării de astăzi? Și în acest cas, când a vîdut lumina acest act în sinul organelor sale, acest act, care nu este numai fiul nostru, acelor 25 membrii acușatii, ci este fătul partidului național român, este fătul întregii națiuni române, care a hotărât în decisiunile sale publicarea lui în „Gazeta Transilvaniei” organul partidului pe atunci în și „Tribuna”. — Cu privire la cestiunea de prescripție suntem datorii să privim procedura justiției în mod obiectiv. Luând esemplul țerilor culte am adoptat și în partidul nostru național, că toate decisiunile acestui partid să fie publicate în foia lui oficială. Terminul prim, care prin urmare trebuie considerat din punctul de vedere cronologico juridic, este acela în care gazeta oficială a unui partid publică una din decisiunile sale. Dl procuror însă găsesce, că acest prim moment a existat atunci când memorandumul s'a tipărit în „Tribuna”, a existat mai târziu când el s'a publicat în alte foi, a existat mai departe când s'a tipărit în mai multe limbi, există și acum în anul 1894, fiindcă iată o carte istorică, în care același memorandum se publică (arată o carte: „Programele Românilor”), va exista peste un an când un om care se va ocupa de viața națiunii noastre îl va publica din nou. Și deci și acum, și peste un an, și peste 10 ani ori de câte ori acest memorandum se va publica, momentul prim există neîntrerupt în acest întreg interval de timp, și așa fiind iarăși vor veni puterile de stat a Ungariei să acuze pe diferitele comitete și, care s'au străcurat și se vor străcura, pentru delictele de presă. Ei bine Dlor! A rațiuna în acest chip înseamnă a duce ad absurdum administrația justiției. Să nu denaturăm însă d-lor cele mai sfinte adevăruri, să nu încercăm prin mijloace dibace a schimba sensul și scopul ideilor și să nu ne jucăm cu cuvintele într-un mod așa de ușuratic, atunci când avem de discutat cestiuni atât de mari, de cari se ocupă întreaga lume civilisată.

Memorandumul s'a tipărit în foia oficială a partidului național și acest moment de tipărire este singurul și adevăratul termin, prin care trebuie să fie recunoscut, celelalte sunt lucruri, cari per nefas se aduc aici pentru asuprirea, pentru sdrobirea noastră. Din punctul de vedere al prescripțiunii cer, ca onor. tribunal să binevoiescă a lua în considerare ca termin prim, terminul care în acest act a apărut în foia oficială a partidului național român.

Dle președinte!

Memorandumul este opera întregului partid național român și avem documente pentru a proba această afirmațiune. Documentul nostru este, procesul verbal a conferinței generale din 1893, în care espressis verbis se spune că totă procedarea conferinței generale din anul trecut, totă procedarea comitetului național, privitoare la compunerea, redactarea și subasternerea memorandumului nu numai că o aprobă, ci și-o și însuceșce și identifică. Va să dică

avem a face cu un act al întregii conferințe, al întregului partid național român și atunci trebuie să mergem un pas mai departe,

În cestiunea prescripției, fiind vorba de un cas special aş ruga pre onor. tribunal, ca el să fie tratat în parte cu fie-care din membrii comitetului național. Întru cât mă privesc, eu n'am avut ocaziune să-mi fac excepțiunile mele și prin urmare socotesc că hotărârile înaltei curți nu se referesc la mine.

Trec acum, onor. trib. regesc la o considerațiune care pentru noi este de o capitală importanță și această considerațiune constă în a preciza care este calitatea noastră în acest moment, când stăm pe banca acuzărilor, față de actul de facusare și față de espunerile pe care a binevoit a le face onoratul domn procuror? Și înainte de toate vă întreb nu este oare acesta momentul, în care o desăvârșită mirare se mă cuprindă, când ved pe dl. procuror suprem, reprezentant al puterii de stat, susținând teorii pre cari le-a spus odineoră?

Să nu fiu oare preocupat nu numai de ce văd astăzi, dar de ceea ce va fi într'un viitor apropiat, când ascult susținându-se într'asa fel opiniiunile științifice privitoare la constituționalism și la constituirea partidelor de către domnul reprezentant suprem al puterii de stat ungar?

Și să nu mă îngrozesc oare că aceste teorii ar pute fi luate de exemplu, că s'ar pute răspândi, că vor fi menite să facă școala viitorului?

Să analizăm puțin cestiunea onor. tribunal regesc. Este un lucru dintre cele mai elementare chipul cum sunt constituite partidele politice într'o țară, și acest lucru este cunoscut de totă lumea. Noi românii ne-am constituit, ca partid național român pe baza unui program politic proclamat în anul 1881 și acest program este stégul, pre lângă care s'au grămădit pot dice totă suflarea românească. Un singur partid avem în sinul căruia, har D-lui, nu există nici o deosebire de curente sau deosebiri politice. Acest partid reprezintă întreaga poporațiune română după ideea constituțională, și atunci ce reprezintă oare membrii comitetului executiv ai acestui partid național? Cât de ușor ne stă înainte analogia, ce o putem stabili cu ajutorul celorlalte partide din țară. Oare membrii comitetului executiv ai partidului liberal ce reprezintă ei? Negreșit reprezintă ei partidul liberal. Oare membrii comitetului executiv ai partidului independent ce reprezintă ei? Negreșit partidul independent. Oare membrii ori căruia alt partid ce reprezintă ei? Fără îndoială reprezintă partidul respectiv. Dacă este așa, ce reprezintă oare membrii partidului național român?

Răspunsul este firesc, el este tras din acea logică legală, despre care am vorbit cu privire la celelalte partide. Și numai printr'un abus de cuvinte prin siluirea flagrantă o unei concepțiuni juste din punctul de vedere constituțional, din punctul de vedere al evoluției politice ni se va pute, dice nu cu cinism, pentru că eu nu văd cinism în procedarea dlui procuror, dar, așa pute pica cu o intenționată ușurință, că membrii comitetului executiv al partidului naț. rom. nu reprezintă acest partid. Pe baza acestei argumentațiuni voesc să ajuung, onor. trib. reg. la scopul pentru care am luat cuvântul, scop care constă în a îndupleca pre dl procuror al statului, să-și retragă acusa.

Nu știu dacă îmi va succeda, am însă conștiința, că așa-ar trebui să se facă, și acesta mi-o dicteză mintea sănătoasă, mi-o spune inima mea care bate pentru binele și fericirea acestei țări.

Memorandul este opera nu numai a comitetului executiv al partidului național, dar este, după cum am spus, opera întregii națiuni române și acei

care ne-am grupat sub stégul programului național am aflat expresiunea partidului nostru în acest memorandum, în fața noastră stau aceia, cari nu primesc nici programul, nici memorandumul nostru.

E foarte natural, ca aceia cari nu primesc ideile scrise în „Memorandul nostru, să formeze un partid politic cu totul contrar celui în jurul căruia ne-am grupat noi, și inspirat de ideile sale proprii, a căror critică nu e scopul să o fac acum, e tot atât de natural ca pornind din idei preconcepute să fie până la sfârșit în contra acelor, cari reprezintă partidul național român.

Se dice că și în memorandum sunt expresiuni vătămătoare și contrare legilor și constituțiunei statului.

E locul să întreb aici, ce înțeles mai are oare în lume și în această țară lupta constituțională? Dar când partidul independent luptă din toate puterile în contra dualismului, în contra instituțiunei delegațiunei, oare ce face el? Delegațiunea nu este oare și ea una dintre legislativele țării? Ei bine, când partidul independent atacă această instituțiune pe toate căile, prin jurnale, prin discursuri publice și private, înseamnă oare că el calcă constituțiunea? Dar bine-dor, spuneți-mi atunci, ce este lupta constituțională?

Nu a trecut mult de atunci onor. tribunal, de când cu ocaziunea unei desbateri în B-pesta, s'a respins o lege pe care membrii parlamentului au considerat-o de vătămătoare. Ei bine, dar ce s'a întâmplat? Membrii municipiului Dobrița au făcut o cerere, pe care au dat-o în formă de circulară la toate municipiile în scopul ștergerii s'au reformării acestei instituțiuni și aceasta pe motivul, că instituțiunea suferă de multe bôle, că este putredă, subredă și de că ea n'ar putea fi, decât o stavilă în calea progresului și a dezvoltării statului ungar.

Acésta cerere, acésta circulară a fost publicată în forma cea mai liberal și largă.

Atunci n'am dreptul să me întreb: oare numai românilor să nu le fie iertat a veni cu o cerere înaintea publicității Europei? Oare numai românii să n'aibă dreptul a pune două linii una lângă alta și să dică: Situațiunea noastră numai este de suferit, cerem îndreptarea? Cunoștem răul, căruia ne supunem, pentru-că acest rău stă în legi și noi suntem deprinși a respecta legile, dar noi cerem îndreptarea acestor legi, pentru-că le găsim injuste!

Ei bine, dacă astfel de expresiuni constituiesc delict de presă, dacă o astfel de procedură justă și neascunsă, dacă asemenea sentimente declarate în mod fățiș, la lumina soarelui și cu cele mai curate intențiuni, constituiesc o călcare a legilor, atunci mă întreb, ce înțeles mai are constituțiunea în Ungaria și Transilvania?

Pe baza acestor espuneri, rog pe Dl. procuror a-și retrage acuzațiunea?

Cu privire la prescripțiune, rog pe onorabilul tribunal, să binevoască a aduce decisiune în merit.

(Va urma.)

Noutăți.

Personal. Escel. Sa I. P. S. Domn arhiepiscop și metropolit Miron Romanul, Duminecă după amăzi a plecat la Budapesta în afaceri de interes pentru biserică.

Profesori diplomați. Domni Traian Farcaș, profesor gimnazial în Beiuș și Dr. Emilian Popescu, profesor seminarial în Sibiu, depunând esamenul pedagogic înaintea comisiunii esaminătoare din Budapesta au fost declarați de profesori diplomați pentru institutele cu limba de propunere românească și magiară.

Comisariu regesc. Foile din Budapesta aduc scirea, că 23 de deputați ardeleni, aparținători partidului guvernamental, au ținut o conferință, în care au hotărât ca să adreseze guvernului o cerere, ca să de-

numescă preste Ardél un comisariu regesc. Ansă la acésta a dat informațiunile deputatului cont. Ed. Bethlen, care reintors din Ardél a descris mișcările românilor în o lumină de tot nefavorabilă. Se afirmă, că ministrul Hieronymi a și cerut informațiuni în acésta privință dela vice-spanul comit. Dobăca, unul dintre cei mai încreduți barbați, pe cari îi are ministrul în Ardél.

Fondul preoțesc din Arad. Adunarea generală a fondului preoțesc aradan s'a ținut Sâmbătă în 5 Maiu sub presiul Preasfântiei Sale părintelui episcop al Aradului Ioan Meșian. După cuvântul de deschidere adunarea a luat la cunoștință raportul venerabilului consistoriu despre starea fondului. Din acest raport constatăm, că starea activă a fondului preoțesc aradan a fost la finea anului 1893 de preste 240,000 fl. v. a.

Bani de argint fără mustețe. Sunt în circulațiune monede de argint de un floren, cu icôna monarhului de pe acel timp încă, când domnitorul nu avea nici mustață nici barbă. Mulți, și între aceștia și neguțători, precum se spune, nu vreau să primescă de buni acei bani. Bani aceștia sunt însă buni și au valoare deplină, pentru că nici nu sunt opriți, nici nu sunt scoși din circulațiune.

Complotul din Sârbia. După scriile sosite din Belgrad s'a stabilit existența, prin raporturi oficiale, a unei conspirațiuni antidinastice în favoarea familiei Karageorgevici. Acésta conspirație a motivat perchizițiile și arestările, ce s'au făcut în zilele din urmă în Sârbia.

Pasici însuși e bănuț, că întreține relațiuni cu familia Karageorgevici și ar fi arestat, dacă n'ar fi în străinătate.

Invitare. Corpul învățătoresc dela școala gr. or. din Tilișca arangiază Duminecă în 15/27 Maiu în „Arinii Gruului“ (Bercul verde) maiatul tinerimei școlare din loc, la care cu plăcere invită pe toți binevoitorii școlilor române. Oferte maritimose se primesc cu mulțumită și se vor cuita pe cale diaristică. Eventualul venit curat se va destina fondului școlar. Invitări speciale nu se fac.

Invitare la „Maiatul“ ce va avea Duminecă în 15 Maiu a. c. v. în „Bercul cel oprit“ din loc, sau la casa de plôie în școală. Venitul e destinat pentru biblioteca școlii. Prețul de intrare după voință. Apolud-dejos, la 8 Maiu, 1894. Corpul învățătoresc.

Cronică.

O adunare de învățători ținută sub baionete — 3/15 Maiu în Făgăraș — și mai încă ceva

Tara-Oltului, Maiu 1894.

Onorate dle redactor!

După cum ați binevoit a publica în nr. 44 dela 21 Aprile a. c. vechiu al organului nostru „Telegraful Român“ desparțământul I. Făgăraș al „reuniunei învățătorilor români gr. or. din districtul Făgărașului“ și-a ținut prima adunare generală din est an Duminecă în 1 Maiu a. c. v. în comuna Șona, care în cele bisericesci aparține protopresbiteratului Făgărașului, érá în cele politice cercului pretorial al Cohalmului.

Ca tot deuna biroul acestei reuniuni culturale, și-a ținut de datorința ca deodată cu convocarea membrilor la adunarea, să încunoscințeze și oficiul local (primăria comunală) din comuna, unde se ține adunarea, ceea ce și de astă dată s'a făcut. Dar fără de a ne cugeta — printr'un espres, biroul reuniunei se pomenesce cu următorea epistola, venită dela un amic al nostru:

„Cu bucurie am salutat adunarea învățătorilor în comuna noastră Șona, dar în momentul de față a sosit un scriitor al notarului cu ordin strict dela protopretorele, că de se va ține adunarea fără concesiune dela el, comuna va fi pedepsită cu 200 fl. v. a. Deci, dacă nu cumva ați încunoscințat deja oficiul pretorial din

Cohalm, faceți-o acésta la moment, ca să nu fim în urmă blamați, sau chiar să ni se disolve adunarea“

Am făcut dar cunoscut și oficiului pretorial din Cohalm, care grabnic s'a îngrijit a trimete la fața locului, unde s'a ținut adunarea gendarmi înarmați și un comisariu cu ordin strict, că dacă numai ceva i se va parea suspicios, adunarea să o disolve.

Adunarea convocată, condusă și ținută după toate formele legali, n'a fost imprăsciată, ci a decurs sub priveghierea comisariului esmis și sub paza gendarmilor înarmați — după cum urmază:

Poporul entusiasmă, în număr foarte mare (comuna Șona e curat românească și numără la 2000 suflete) vesel, că pote primi în sinul seu pre învățătorii, cari sunt lumina lui, în frunte cu preoțimea, corpul didactic de acolo și primariul satului, a eșit cu musica (o trupă de musicanți abonată de comună anume spre scopul acesta) afară de comună spre întimpinarea biroului reuniunei și a învățătorilor membrii cu marșul „Destép-tate române“ cântat de musică și între aclămarile poporului am fost toți învățătorii conduși într'o sală de convenire, de unde în rënd doi cu doi în frunte cu președintele nostru, părintele Nicolau Aron, am mers în biserică noastră gr. or. din Șona, unde la trasul clopotelor întreg poporul, mic și mare, barbați și femei și toți copii de școlă au alergat, pentru a lua parte în rënd cu învățătorii la serviciul divin pentru invocarea ducului sfânt, după care numai decât a urmat deschiderea ședinței și dezvoltarea obiectelor puse la ordinea zilei în program

Biserica cea nou zidită din Șona spațioasă, luminosă și proveđută cu toate ornamentele de lipsă în internul ei, care face onore credincioșilor nostri gr. orient. și în deosebi vrednicului paroch Ioan Raita de acolo, numai încăpea mulțimea adunată de popor, interesat a asculta desbaterile acestei adunări învățătoresci. În frunte cătră sf. altar erau membrii reuniunei, învățătorii noștri încungiurați de preoțimea din și giur și un frumos buchet de domnișore și dômne. În mijlocul bisericei și până afară poporul, érá la ușa bisericei postați deoparte și alta gendarmii cu baionetele sus, domnul comisar esmis dela pretură era lângă președintele, făcânduși notițe despre cele ce se întâmplă.

După invocare ducului sfânt, președintele on. dn Nicolau Aron, deschide ședința printr'un cuvânt adresat învățătorilor și poporului, în care salutând cu cuvintele „Christos a înviat“ face asemănare între Mântuitorul, care a fost luminătorul și dascălul lumii și învățători, cari asemenea luminează și arată calea prosperărei poporului nostru. Învățătorul român, și-a știut îndeplină chimarea sa în toate timpurile, și atunci, când salariul lui era mai mic, și astăzi, când salariul i-s'a mai îmbunătățit, tot așa de conștiințios își îndeplinește servițul seu, căci nu salariul, ci chemarea sa pedagogică îl îndemna la acésta. Bucuria și entusiasmul era mare, lacrimi luciau din ochii ascultătorilor acestui cuvânt presidial.

A urmat cetirea apelului nominal și s'a constatat, că aproape toți învățătorii membri au luat parte la adunarea acésta.

La ordinea zilei, fiind incassarea tacselor în scopul acesta s'a ales o comisiune de trei, care censurând și raportul casariului l-a aflat corect, și la timp potrivit a incassat tace ordinari în sumă de 17 fl. v. a. A urmat disertațiunea insinuată din indemn propriu „despre educațiune“ de învățătorul primariu George Buzulescu din Șona, care într'un mod elocuent, prin exemple din istorie a arătat educațiunea la diferite popore, și a poporu-

lui românesc. Operatul s'a dat unei comisii spre criticare. Conform programului membrul Ioan Ciungara, învățătoriu primar în Breaza, și-a dezvoltat prelegerea practică: tractarea cetitului în anul al II-lea pe baza bucaței de cetire „Racul și Vulpea” din ABCdarii lui I. Popescu, care prelegere a ținut-o cu elevii școlii elementari din Sona, anume aduși spre scopul dezvoltării prelegilor practice din adunare. Prelegerea a fost ținută după metod și principiile pedagogice și după un șir de critici binevoitoare din partea membrilor competenți, prelegătorului i-s'a exprimat mulțumită. Tot asemenea a urmat și cu prelegerea practică: diviziunea cu cifre decimale pentru anul al V de membrul George Buzulescu. În sfârșit membrul Nicolae Ludu, învățătoriu din Beclean, și-a tractat prelegerea sa practică: gimnastica în școlile populare, înșirând pe toți dnii învățători în curtea bisericii într'un rând, apoi în două și mai multe rânduri, și exercitând diferite mișcări ale corpului, a arătat dlor membrii, cum au de a purcede și la propunerea acestui obiect de însemnatate în programul școlilor noastre. Propuneri mai de însemnatate nu s'au făcut în adunarea această, far' la punctul acesta din program, s'au propus, și cu unanimitate s'a primit, exprimarea cu părere de rău față de împrejurarea aceea tristă, că organele politice nu au încredere în nevinovăția adunărilor noastre culturale, și dispune paza lor cu gendarmi, cari în presupunerea poporului nostru sunt meniți numai pentru făcătorii de rele, dar nu pentru pacinicii dascăli românesci.

De închiere amintesc, cumcă d-l învățătoriu Georgiu Buzulescu, atât la începutul adunării, cât și la final, adevărat atât după cuvântul de deschidere, cât și la cel de închidere al ședințelor din partea prezidiului, în numele poporului din Șona, a mulțumit reuniunii pentru-că a dispus ținerea adunării sale în comuna Șona.

După ședințe, toți membrii dimpreună cu publicul străin am luat parte la hora din sat, unde trupa musicanților a cântat feciorilor și fetelor, cari au jucat. Apoi de aci asemenea în corpore, am fost poftiți la o masă comună, bine arangiată și cu multe bunătăți impodobită, în curtea și casele veteranului paroch Ioan Raita din Șona, care dimpreună cu ginerile seu, membrul vicepreședinte al reu-

niunei noastre Ioan Capătă, director la șola noastră din Veneția inf. s'au îngrijit pentru a omeni pe bineveniții oșpeți.

Aci însuflețirea și entuziasmul și-a ajuns culmea, atuncea când s'a ridicat primul toast întru sănătatea Escelenției Sale D-lui arhiepiscop și metropolit Miron Romanul, care atât de bine scie apăsă interesele biserice, școlii și națiunii noastre, și care cu deosebire chiar în zilele acestea a luat parte în casa magnaților pentru apăsarea intereselor și dogmelor biserice noastre.

Drept aceea, învățătorii momentan au subscris următoarea adresă de aderență, care s'a trimis Escelenției Sale:

Escel. S. D-nului arhiep. și metropolit

Miron Romanul

în Sibiiu.

„Despărțământul reuniunii învățătorilor români din protopresbiteratul Făgărașului, adunați astăzi în ședință generală în comuna Șona, Vă mulțămesc pentru pozițiunea luată în casa magnaților, în cauza casătoriei civile, care la cas de reușită ar fi fost un pericol pentru biserica noastră.

„Acest despărțământ al reuniunii totodată Vă poftesc ca să trăiți la mulți ani, pentru binele, înaintarea și înflorirea biserice noastre”.

S'au mai vorbit și s'au cântat multe la masa comună din partea învățătorilor, cari mai pe urmă intru-nindu-se în sala de convenire, aci n'au lipsit nici jocuri, până când cu dragoste ne am despărțit, mulțamind pentru buna primire, ce ni s'a făcut.

*

Diua de 3/15 Maiu a. c s'a serbat de cătră inteligența română din Făgăraș și giur în ăst an ca nici odată până acum. Fiind și diua frumoasă și timpul favorabil și fiind și di de tîrg la Făgăraș, la această serbare s'au adunat multă lume, cu deosebire țăranii nostri plugari din Făgăraș s'au prezentat cu feciorii și fetele lor în număr considerabil, toți îmbrăcați în haine de sărbătoare ca la Paști, deși era di de lucru. Inteligența era mândră de această, că și poporul de rând își cunoșce și apetezile zilele de redeșteptare ale lui. Spectabila domnă Zinca Roman, soția decedatului avocat Ioan Roman din Făgăraș, pîtrunsă de această redeșteptare a poporului nostru, a comandat mâncare și beutură pentru țăranii nostri, cari laolaltă cu inteligența au încins „hora mare” pe erba verde în dumbrava „Mora de hârtie”,

unde a avut loc această convenire. La mese s'au cântat de repetite-ori „Deșteptă-te române” precum și alte poezii frumoase, de-ți era drag când le aușai. Petrecerea a durat până noaptea târziu, când ne-am depărtat mulțumiți de rezultatul acestei serbări, la care așa de bine ne-am petrecut, mai ales că musica lui Rusu n'a lipsit nici cu această ocaziune.

*

Mai pe urmă raportează și câteva puncte negre din evenimentele de adi ale Țării Oltului, și anume, cu durere aud, că preoții români pentru lucruri inchipuite, pentru lucruri nevinovate sunt duși cu gendarmii, sunt pedepsiți cu bani în favorul fondului țării, numai ca să se satisfacă gustului de răsunare al domnilor slujbași ai noștri, pe cari li susținem în posturi, dându-le salarii; nu pentru a teroriza, ci pentru a respecta vađa și averea cetățenilor acestei patrii, sunt puși funcționarii noștri. Să și inchipuiescă cineva, că pentru-că ai mers să întîmpini pre un domn la gară (tren), pentru acest lucru să fi pedepsit cu 50 fl. v. a. pedepsă, veđi asta-i crimă!? Cu 50 fl. și 50 fl. sunt pedepsiți până acuma doi preoți de ai noștri, numai pentru-că au mers de au întîmpinat pe un domn la gară. Țăr pentru-că ai făcut rugăciune în biserică pentru darul lui Dumnezeu, să fi dus cu gendarmii la interogatoriu; astfel au fost duși până acuma doi preoți de ai noștri.

Nu mai dic nimica, vedé-vor unde vor ajunge cu lucruri de acestea.

Raportorul.

Convocare.

Onorații membri ai reun. inv. rom. gr. or din despărțământul Sas-Sebeșului se convoca la adunarea generală a despărțământului, ce se va ține în localul școlii române din S.-Sebeș — Joi în 19/31 Maiu a. c după programul formulat de comitetul despărțământului. Inceputul la 10 ore a m. Nefăcându-se convocări separate prin această se invită atât membri acestui despărțământ cât și alți binevoitori ai cauzei școlare.

Sas-Sebeș, în 8/20 Maiu 1894.

Z. Mureșan,
preș.

N. Todea,
not.

Loterie.

Sămbătă în 19 Maiu n. 1894.

Timișoara: 68 44 10 37 60
Viena: 25 40 32 88 43

Nr. 345/1894

[85] 1—2

Anunț.

Zidirea bisericei gr. ort. din parochia Gârbova de sus protopresbiteratul Alba-Iulia se da în interpretare pe calea licitațiunii minuendă care se va ține la fața locului **Joi în 2/14 Iunie** în cancelaria oficiului parochial la 9 ore a. m. pre lângă suma preliminară de **4733 fl. 63 cr.** în bani. Comuna bisericească da materialul pîtră, cărămidă, var, apă și năsip, conform ordinului Venerabilului Consistoriu archidicesan din 24 Iuliu 1893 Nr. 4436 Epitrop. Dela întreprindători să recere ca înainte de începerea licitațiunii să depună un vadiu de 10% în număr san în hârtii de valoare. — Planul, preliminarul de spese și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul protopresbiterat. Comitetul parochial și rezervă dreptul a da lucrul în interpretare celui măestru, care va oferi cea mai mare garanță chiar și când acela nu ar fi minus oferent.

Alba-Iulia, 6 Maiu 1894.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Ivan, protopresb.

Nr. 344/1894

[86] 1—2

Anunț.

Zidirea școlii gr. ort. din parochia Păclisa protopresbiteratul Alba-Iulia se da în interpretare pe calea licitațiunii minuendă care se va ține la fața locului **Duminică în 22 Maiu st. v. (3 Iunie), la 3 ore p. m.** în cancelaria oficiului parochial pre lângă suma preliminară de **1350 fl. 08 cr.** în bani. Comuna bisericească da materialul pîtră, cărămidă, var, apă și năsip conform ordinului Venerabilului Consistoriu Archidicesan din 8 August 1892 Nr. 5095 Ep. Dela întreprindător să recere ca la începerea licitațiunii să depună un vadiu de 10% în numărariu sau în hârtii de valoare. — Planul, preliminarul de spese, și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul protopresbiterat. Comitetul parochial și rezervă dreptul a da lucrul în întreprindere celui măestru, care va oferi cea mai mare garanță chiar și când acela n'ar fi minus oferent.

Alba-Iulia, 6 Maiu 1894.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Ivan protopresb.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1893.

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș									
Tren de persoane	Tren de persoane	Tren mixt		Tren mixt	Tren de persoane	Tren de persoane			
2.24	11.34	7.10	pl. Copșa-mică	sos.	9.34	12.05	6.20	—	—
2.51	12.01	7.43	Șeica mare	↑	9.05	1.40	5.59	—	—
3.27	12.37	8.27	Lónneș	↑	8.33	11.09	5.32	—	—
3.53	1.03	8.59	Oena	↑	8.09	10.43	5.09	—	—
4.26	1.26	9.23	sos. Sibiiu	pl.	7.44	10.17	4.49	—	—
4.36	1.40	—	pl. Șelimer	sos.	7.28	8.30	—	—	—
4.49	1.54	—	—	—	7.16	8.17	—	—	—
5.04	2.10	—	—	—	7.01	8.00	—	—	—
5.26	2.39	—	—	—	6.42	7.39	—	—	—
5.42	2.56	—	—	—	6.21	7.11	—	—	—
6.61	3.31	—	—	—	6.02	6.51	—	—	—
6.37	3.55	—	—	—	5.28	6.15	—	—	—
7.03	4.23	—	—	—	5.04	5.48	—	—	—
7.21	4.43	—	—	—	4.55	5.37	—	—	—
7.41	5.06	—	—	—	4.27	5.07	—	—	—
7.51	5.17	—	—	—	4.17	4.54	—	—	—
8.11	5.39	—	—	—	4.01	4.37	—	—	—
8.38	6.08	—	sos. Făgăraș	pl.	3.31	4.05	—	—	—
Ghiriș — Turda									
7.33	11. —	4. —	10.17	↑	5.10	10.30	3.30	9.12	—
8.08	11.20	4.20	10.37	↑	4.50	10.10	3.10	8.52	—
Careii-mare — Zelău									
—	—	—	5.42	↑	7.05	—	—	—	—
—	—	—	10.30	↑	2.25	—	—	—	—
Sighișoara — Odorheiu									
—	—	4.20	11.08	↑	10.32	5.32	—	—	—
—	—	7.07	1.50	↑	7.57	3.02	—	—	—
Simeria (Piski) — Hunedóra									
Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt		Tren de povară	Tren de povară	Tren de povară	Tren de povară	
6.15	10.35	4.20	9.50	↑	Simeria	5.30	10.25	3.10	8.49
6.38	11.54	4.43	10.08	↑	Cerna	5.14	10.05	2.54	8.29
7.13	12.20	5.18	10.32	↑	Hunedóra	4.50	9.38	2.30	8. —
Brașov — Chezdî-Oșorheiu									
5.46	8.50	—	3.10	↑	Brașov	8.18	1.49	—	6.56
6.19	9.31	—	3.53	↑	Prejmer	7.48	1.11	—	6.18
7.11	10.32	—	5.03	↑	Sepși-S.-Georgiu	7.02	12.10	—	5.17
8.31	12.08	—	6.40	↑	Covasna	5.46	10.34	—	3.39
9.08	12.54	—	7.26	↑	Chezdî-Oșorheiu	5. —	9.38	—	2.33
Murăș-Ludoș — Bistrița									
4. —	9.10	—	4.20	↑	Murăș-Ludoș	6.46	7.21	—	—
6.48	12.41	—	—	↑	Țaga-Budatelic	4.14	4.50	—	—
9.59	4.55	—	—	↑	Bistrița	—	1.16	—	—
Arad — Timișoara									
—	6.25	11.30	5.58	↑	Arad	9.44	3.45	10.55	—
—	7.32	12.47	6.46	↑	Vinga	9.02	2.41	9.46	—
—	8.42	2.04	7.39	↑	Timișoara	8. —	1.11	8.15	—
Simeria (Piski) — Petroșeni — Lupeni									
—	6. —	11.28	4.10	↑	Simeria	10.31	3.24	9.35	—
—	7.21	12.48	5.39	↑	Hățeg	9.02	2.03	8.25	—
—	9.45	3.40	8.48	↑	Petroșeni	5.56	11.25	6.16	—
5.15	—	4.05	—	↑	—	—	9.58	—	8.31
6.20	—	5.10	—	↑	Vulcu	—	9.07	—	7.41
6.40	—	5.30	—	↑	Lupeni	—	8.35	—	7.01

Nota: Orele însemnate în stînga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. Numerele cele grase însemnă orele de noapte

Redactor responsabil Silvestru Moldovan.

Editura și tipariul tipografiei archidicesane.